

Vážení čtenáři Chemických listů,

je mi velkou ctí oslovit vás v úvodníku říjnového vydání odborného časopisu s tak dlouhou tradicí, jako jsou Chemické listy, které vycházejí již od 70. let 19. století. Zároveň je mi ctí oslovit vás v roce, v němž si Vysoká škola chemicko-technologická v Praze připomíná 60. výročí své samostatné existence. Z hlediska několikasetleté středoevropské vzdělanosti jistě toto výročí není nijak ohromující, musíme si však uvědomit, že VŠCHT Praha je institucí, která je s vývojem technického vysokého školství úzce spjata od prvopočátku. Naše vysoká škola se hrdě hlásí k bohaté tradici české vzdělanosti, neboť navazuje na nejranější počátky výuky chemie v českých zemích, které byly položeny na fakultě svobodných umění nově založené pražské univerzity už v polovině 14. století. Její kořeny jsou však ještě hlubší – bez nadsázky to byly řemeslnické cechy, později už odborné školy a jejich učitelé, kteří formovali nejen základy technického studia, ale oboru jako takového. Důležitým mezníkem ve výuce technických oborů bylo zřízení první samostatné inženýrské školy v Praze již v roce 1707 z rozhodnutí císaře Josefa I., která byla o století později přetvořena v Královské české stavovské technické učiliště, kde se v počátcích 19. století začala vyučovat i chemie, což si mimo jiné vyžádal i rychlý rozvoj průmyslu v českých zemích.

Historie výuky chemie v českých zemích je velmi bohatá a může se pochlubit mnoha úspěchy. Mezi významnými osobnostmi, které na VŠCHT Praha (či jejich předchůdkyních) působily a jejichž působení začasté přesáhlo hranice oboru, patří např. nositel Nobelovy ceny za chemii Vlado Prelog, nestor české chemie Emil Votoček, jehož 140. výročí narození si v letošním roce připomínáme, několik předsedů české Akademie věd – biochemik František Šorm, světově proslulý vynálezce Otto Wichterle či naši současníci Rudolf Zahradník, Václav Pačes i nynější předseda Akademie věd ČR Jiří Drahoš. Bez zajímavosti není ani to, že právě na VŠCHT Praha byla v roce 1954 jmenována Julie Hamáčková první profesorkou na technických vysokých školách. V jejich šlépějích dnes kráčí řada významných vědeckých pracovníků, mimo jiné čerstvá nositelka Medaile Emila Votočka a držitelka Ceny Milady Paulové z roku 2011 prof. Kateřina Demnerová, držitelka Ceny ministra školství, mládeže a tělovýchovy z roku 2006 prof. Jana Hajišlová a mnoho dalších.

Za 60 let samostatné existence se Vysoké škole chemicko-technologické podařilo vybudovat své pevné místo mezi českými vysokými školami; stala se uznávanou vysokou školou nejen v Československu či České republice, ale i v zahraničí, a daří se jí udržet si vysokou pedagogickou a vědeckou úroveň s mnoha aplikačními výstupy realizovanými v průmyslu. VŠCHT Praha se řadí mezi špičkové výzkumné univerzity – s více než 50 % příjmů plynoucích z vědy je v České republice nejlepší univerzitou v poměru financí za výzkum a vývoj na jednoho akademického pra-

covníka či studenta. Přestože Prahu, respektive pražské vysoké školy a výzkumné instituce, a tím i VŠCHT, mají masivní podpora z Evropských strukturálních fondů, snaží se naše škola držet krok s nově budovanými vědecko-výzkumnými centry a investovat do přístrojů a infrastruktury. Podle míry uplatnění našich absolventů v praxi je zřejmé, že naši absolventi jsou zaměstnavateli žádaní a díky inženýrskému myšlení a flexibilitě nacházejí perspektivní zaměstnání v oboru. Vysokou úroveň našich zaměstnanců i studentů ve vědě a výzkumu potvrzuje i řada ocenění, která za svou práci v uplynulých letech získali, ať už se jedná o Cenu ministra (ministryně) školství (na VŠCHT Praha putovala v letech 2003, 2004, 2005, 2006, 2008 a 2011), dvě České hlavy (v roce 2004 udělena prof. Josefu Paškovi za nejnovější vývoj technologie anilinu, v roce 2011 v kategorii Gaudeamus za nejlepší diplomovou práci pro absolventa Fakulty chemické technologie). Z dalších ocenění jmenujme např. Medaili Josefa Hlávky, určenou významným osobnostem české vědy jako ocenění celoživotního díla, kterou v posledním desetiletí získalo pět osobností z VŠCHT Praha – prof. Vladimír Šatava (2003), prof. Ludmila Šilhánková (2007), prof. Dušan Čurda (2009), prof. Blanka Králová (2010) a prof. Pavel Kadlec (2011), či Ceny Josefa Hlávky pro studenty a absolventy a dalších ocenění v ČR i v zahraničí.

Vysoká škola chemicko-technologická v Praze je institucí s dlouhou tradicí, je to však zároveň instituce moderní, která svým studentům a absolventům umožňuje studium atraktivních programů a práci ve špičkově vybavených laboratořích na zajímavých projektech a v mezinárodních týmech. V současné době jsou vědecké týmy VŠCHT Praha zapojeny ve více než 20 evropských projektech, včetně projektů na podporu mezinárodní mobility studentů a začínajících i zkušených vědeckých pracovníků. Tým vědců z VŠCHT Praha je i jako jeden z mála v České republice nositelem grantu Evropské výzkumné rady, instituce, která si dala do vínku podporu mimořádných průkopnických či přímo vizionářských nápadů vědců, kteří se pohybují napříč jednotlivými vědními disciplínami. Mezinárodní spolupráci však neomezujeme pouze na starý kontinent. Bezpochyby mimořádným počinem posledního období je účast vědců z VŠCHT Praha pod vedením prof. Tomáše Rumla v mezinárodním týmu, který publikoval nové poznatky ve výzkumu viru HIV v prestižním časopise Nature. Tento úspěch přišel v době, kdy světová věda ztratila významného vědce a vzácného člověka, jehož jméno je a zůstane spojeno s výzkumem HIV, prof. Antonína Holého. Je mi velkou ctí, že profesor Holý je nositelem čestného doktorátu naší školy z roku 2006, a jsem přesvědčen, že VŠCHT Praha má povinnost odkaz jeho vědecké práce a osobnostních kvalit nést dál.

Osłavy 60. výročí jsou jistě vhodnou příležitostí k ohlédnutí do minulosti. Nemůžeme však opomenout ani

pohled opačný, do budoucnosti. Jakou chceme vidět VŠCHT Praha v příštích letech? Jistě jako svébytnou a sebevědomou instituci vychovávající kvalitní experty, kteří vedle své odborné role plní i svou úlohu společenskou. Zde mimo jiné záleží i na tom, abychom studium oborů pěstovaných na naší vysoké škole a následně uplatnění v praxi učinili dostatečně atraktivním pro všechny příslušníky mladé generace, kteří mají k takto náročnému studiu vložky. Musíme být školou otevřenou, ale nerezignovat na kvalitu a zodpovědný přístup ke studiu. Mezinárodní rozměr studia či výzkumu snad již ani není třeba připomínat, v dnešním otevřeném světě by měl být samozřejmostí, neboť nerozšiřuje pouze obzory vědecké, ale též lidské. VŠCHT Praha by se měla v rámci svých možností zasazovat o to, aby případné bariéry spolupráce na mezinárodní úrovni byly odstraňovány. Rád bych zde apeloval na odpovědnost vysoké školy jako vzdělávací instituce. Vždyť právě vzdělání pomáhá člověku odpovědět na otázky po smyslu života, vede k vědomí hlubší zodpovědnosti za sebe sama, za společnost, za svět. V každé skutečně vyspělé civilizaci patří učitelé a tvůrčí pracovníci vědy a výzkumu k profesím s vysokou společenskou prestiží. Platí to – nebo by mělo platit – i v našich oborech, to jest v oblasti chemie, biochemie, chemického a materiálového inženýrství a biotechnologií. Jsme součástí společnosti, která je zvyklá většinu věcí poměřovat penězi. Přemýšlíme-li o financích investovaných do vzdělání, vědy a výzkumu, jsou to nepochybně ty, které se mohou hodnotit úplně nejvíc, ač to tak možná na první pohled nevypadá. Zhodnocují se v podobě

generací vzdělaných, chytrých a kulturních lidí, kteří snad jednou budou schopni čelit všem výzvám, s nimiž lidstvo je a bude konfrontováno.

Děkuji všem kolegům, kteří se v minulosti zasadili a svou prací dodnes zasazují o dobrou pověst české vědy, chemie a Vysoké školy chemicko-technologické v Praze. Přiznejme si, že v dnešním světě nepatří technické a přírodovědné obory k těm nejvyhledávanějším. Snažme se přispět k tomu, abychom je představili veřejnosti takové, jaké jsou, tedy prospěšné člověku a jeho zodpovědnému pokroku, odkrývající před námi tajemství okolního světa. Jen tak se nám podaří vzbudit v mladých lidech zájem o studium náročného oboru, jakým chemie bezesporu je.

Vážení čtenáři, naše škola dosáhla mnoha úspěchů, ačkoliv se pochopitelně jako každá instituce potýká s řadou každodenních problémů, ať již finančních či jiných. Přesto mi závěrem dovoluji vyjádřit naději, že v úvodním slově Chemických listů k 70. výročí VŠCHT Praha bude můj nástupce za 10 let moci vyjmenovat další úspěchy našich zaměstnanců a nynějších studentů! Milé kolegyně a kolegové, přeji nám všem do budoucna vše nejlepší, hodně pozitivní inspirace a příznivé prostředí pro rozvoj našich myšlenek. Nezapomínejme, že my všichni jsme tohoto prostředí součástí a máme právo i povinnost jej svou prací a postoji kultivovat. Předáváme je budoucím generacím, které je budou moci dále rozvíjet ku prospěchu celého lidstva.

Karel Melzoch